

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба рисолаи номзадии Уроқов Мирзомурод Давлатмуродович дар мавзӯи «Асосҳои ҳамбастагии методҳои таълим ва тарбия дар ҳалли вазифаҳои таълими фанни химия (дар синфҳи 8-10-и муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ)» барои саъии гирифтани унвони номзади илмҷои пسдагогӣ аз рӯи ижтисоси 13.00.02 (пазария ва уоулҷои омӯзишу парвариши химия)

Рисолаи мазкур дар системаи маълумоти олий раванди аз нав ташкилкунонии самтҳои асосии рушди маориф ва ба хусус, муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумиро муайян месозад. Албатта ин дигаргуншавии усули интихоби мазмун ва мундариҷаи таълим, дар он аст, ки рушди шахсиятро дар самти эъҷодкорӣ таъмин намояд ва системаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ тарзҳо ва усулҳои самарабахши таълим барои амалӣ намудани фаъолияти пурсамари хонандагон ёрии амалӣ расонад. Барои мутахассиси зеҳни рушдёфта, малакаҳои истифодабарии донишҳои азхудкардашуда дар ҳолатҳои гуногун, ҳалли эҷодии вазифаҳои гузошташуда зарур мебошад. Дар алоқамандӣ ба ин, нақши муассисаҳои гуногуни таълими (аз ҷумла муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ) дар ташаккули қобилияти эҷодӣ, дарки фаъол ва мустақил будан баланд мегардад.

Фаъолият ҳама вақт роҳи муайяни шахсиятро инъикос менамояд, ва донистани он ба масъалаҳое вобаста аст, ки барои инсон аҳамиятнок мебошанд. Дар таҷрибаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ саъиу кӯшиши хонандагон, асосан бояд ба ҳалли вазифаҳои мақсадноки барномаи таълими равона карда шавад.

Дар ҳал намудани вазифаҳои гузошташуда таҳқиқоти фаъолияти таълими (даркозӣ, эҷодкорӣ ва қобилиятҳои таҳқиқотӣ) фаъолияти мустақилият даркозии хонандагон, ҳамчунин коркарди воситаҳо ва тарзҳои рушд ёфтани чунин фаъолият дорои аҳамияти калон мегардад.

Дар солҳои охир раванди таълим, аниқтараш таълими химия бо як қатор мушкилотҳо дучор шудааст. Махсусан дар хонандагон паст гардидани майлу рағбат ба фан, ки ин боиси пастшавии савияи дониш

мегардад. Ин мушкилотҳо бо кам будани адабиёти илмӣ, микдори ками воситаҳои айёни ва норасогии таҷхизотҳои муосир асос карда мешаванд. Дар олами муосир микдори ахборотҳо якчанд маротиба зиёд гардидаанд, ки аз китобҳои дарсии анъанавӣ наметавонанд, маводҳои лозимӣ дастрас карда шаванд, барои ҳамин дар бисёр ҳолатҳо захираҳои электронӣ истифода бурда мешаванд.

Дараҷаи даркунии фаъолияти муҳасилин дар дарсҳо аз он вобаста аст, ки омӯзгор дар дарс аз қадом методҳо истифода мебарад. Проблемаи таълим яке аз муҳимтарин технологияҳои педагогӣ баромад мекунад, ки пайдоиши сабабҳои қисми салоҳияти таълими-маърифатии хонандагонро дар дарсҳои химия таъмин менамояд. Ин технология тайристандартӣ будани ҳудро ҷалб менамояд, имкониятҳои васеи амалиро мекушояд, рушди эҷодиро қобилият мебахшад, бефаъолиятии хонандагонро дар дарс бартараф намуда сифати донишро аз рӯи фан баланд мегардонад.

Мақсади корҳои таҳқиқотии унвонҷӯй дар коркарди муайян ва асоснок кардани феҳристи асосҳои ҳамbastagии методҳои таъмим ва тарбия дар ҳалли вазифаҳои таълими фанни химия (дар синфи 8-10-и муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ) мебошад.

Фарзияи (гипотезаи) таҳқиқоти мазкур аз он иборат аст, ки ба таври самаранок аз ҳуд намудани дониш аз фанни химия ҳамон вақт баланд мегардад, агар фаъолияти маърифатии хонандагон дар асоси ба тартиб даровардани раванди таълим ва тасрифи таълим диққат додан ба шахсият, ба имконоти қонеъкунонии талаботи донишандӯзӣ, рушди малакаҳо ва қобилияти донишҷӯён ташкил карда шавад ва фаъолияти маърифатии донишҷӯён бо назардошти феҳристи шароити педагогӣ ҷараён гирад.

Дар назди унвонҷӯй чунин вазифаҳо гузошта шуда буданд, ҳангоми омӯзиши химия, ҳолати проблемаҳои асосҳои ҳамbastagии таълим ва тарбия дар ҳалли вазифаҳои таълими фанни химия таҳлил карда шавад.

Барои ҳалли масъалаҳои гузошташуда, унвончӯй чунин методҳои тадқиқотро, монанди таҳлил дар асоси омӯзиши адабиёти фалсафӣ, психология, педагогӣ ва методӣ; экспериментҳо дар раванди таълим истифода намудааст. Илова бар ин, боз чунин методҳо, монанди гузаронидани сухбат, саволу ҷавоб ва саволномаҳо (анкетаронӣ); омӯзиши имкониятҳои таҷрибаи намунавӣ ва лаборатории «канъанавӣ»-и муосир ва дигар воситаҳои айёни дар раванди таълими химия балоиҳадарории методикаи таълим, ки барои беҳтаршавии раванди таълим пешбинӣ карда шудааст; ба нақшагарди, омодагӣ ва гузаронидани ҳама гуна намудҳои таҷрибаи химиявӣ (чуствуҷӯй, муқарраргардонӣ, омӯхтан, ки марҳилаи сангширо дарбар мегирад) истифода карда шуданд.

Дар натиҷаи гузаронидани тадқиқотҳо, унвончӯй таъсири истифодаи методҳои талим ва тарбияро барои рушди тафаккури суханронӣ ва назариявии хонандагон ҳангоми омӯзиши химия ошкор намуд, ҳолатҳои асосии методикаи татбиқи фаъолгардониро ҳангоми омӯзиши химия, ки мақсади татбиқи ин усулҳо, таркиби маҷмӯи донишҳои назариявӣ-амалӣ, тарзҳои ташхиси бомуваффақият аз худ намудани дониши хонандагон муҳтасар ифода намудааст.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии тадқиқот дар таҳлил ва ҷамъ намудани маводҳои мавҷуда аз рӯи кори мазкур баён карда шудаанд, ки дар ҷорҷӯбаи чунин соҳаҳои илм, монанди педагогика ва психология, муҳимијати проблемаҳои татбиқи зеҳни рушдёфта, малакаҳои истифодабарии донишҳои азхудкардашуда дар ҳолатҳои гуногун, ҳалли эҷодии вазифаҳои гузошташуда дар раванди таълим, ки на факат барои омӯзгорони фанни химия фоидаовар аст.

Ҳамаи натиҷаҳои ба даст овардашуда боэътимод мебошад ва хулосаҳои кори рисолаи номзадӣ асоснок карда шудааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот муҳокима карда шудааст ва дар ҷаласаҳои семинари аспирантҳо, ҷаласаи кафедраи химия ва методикаи таълими они ДДҚ ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ маъқул дониста шуда, дастгирӣ

ёфтааст. Натицаҳои асосии таҳқиқот дар як қатор тезиси маърӯзаҳои илмӣ пешниҳод гардиданд, баромад дар конференсияҳои илмии минтақа ва ҷумҳурӣ (Бохтар, Кӯлоб, Душанбе), дар намуди нашри мақола, аз он ҷумла дар маҷаллаҳои илмӣ-методии донишгоҳӣ ва ҷумҳурияйӣ дарҷ гардиданд.

Тавсифи умумии кори диссертационии Уроқов Мирзомурод Давлатмуродович ин тавсифи қисмҳои назариявӣ ва амалӣ, мулоҳиза ва ҳулосаҳо мебошад ва онҳо дар авторсфрат пешниҳод карда шудааст, ки мазмуни диссертасияро пурра инъикос менамояд.

Ҳисоб менамоям, ки таҳқиқотҳои диссертационии Уроқов Мирзомурод дар мавзӯи «Асосҳои ҳамбастагии методҳои таълим ва тарбия дар ҳалли вазифаҳои фапии химия», ки барои саъии гирифтани дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – (назария ва усуљҳои омӯзишу парвариши химия) пешниҳод карда шудааст ба талаботи ихтисос ҷавобгӯй мебошад ва мувофиқи нишондоди талаботҳо оид ба диссертасияи номзадӣ ичро карда шудааст ва барои ҳимоя тавсия дода мешавад.

Хулоса, кори диссертационии Уроқов М.Д. аз рӯи ҳачми маводҳои назариявӣ ва амалӣ, моҳият ва аҳамияти натицаҳо ба ҳамаи талаботҳои КАО ҶТ, ки барои ҳимояи диссертасияи номзадӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – (назария ва усуљҳои омӯзишу парвариши химия) пешниҳод қарда шудааст, ба талаботи ихтисос ҷавобгӯй мебошад ва муаллифи он бешубҳа ба додани унвони илмии номзади илмҳои педагогӣ сазовор мебошад.

Роҳбари илмӣ, доктори
Илмҳои педагогӣ, профессор С. Ҳолназаров Ҳолназаров С.

Имзои доктори илмҳои педагогӣ,
профессор С. Ҳолназаровро
тасдиқ мекунам:
Сардори шӯбайи кадрои ДДБ
ба номи Н. Ҳусрав

Шукуров Ҷ.